

KIIKALAN KIRKKOKUORO 90 VUOTTA

*Historiikin koonnut Matti Siren,
joka esitti sen 21.10.2012 juhlassa
Kiikalan seurakuntatalossa*

Useat kirkkokuorot Salon seudulla ovat lähivuosina vuoron perään juhlineet pitkäaikaista toimintaansa. Tänä vuonna oli Kiikalan vuoro liittyä juhlijoiden joukkoon 90-vuotisen toimintansa merkeissä.

Vaikka kirkkokuoron tulo Kiikalaan antoi odottaa itseään, kestää kuorotoiminta täällä vertailun, vaikka kirkkokuoro ei ollutkaan Kiikalan ensimmäinen kuoro. Kaksikymmentä vuotta ennen kirkkokuoroa, 1901, Komisuon koulun opettajaksi tullut 25-vuotias Juho Luukko jo tulovuotenaan perusti tänne kuoron, jonka nimeksi tuli "Kirkonkylän Laulukunta". Pitäjänhistoria kertoo kuoron esiintyneen Kärkelän koulun avajaisissa 29.9.1902 esittäen siellä opettaja Luukon johdolla useita lauluja.

Kirkkokuoron vuoro tuli vasta 20-luvun alussa, jolloin kanttorin virkaan valittiin täällä jo väliaikaisenaikin toiminut Kaarl Viljaranta Sammatista. Hän ryhtyi puuhaamaan tänne kirkkokuoroa, mutta ensimmäinen maininta kuorosta on vasta vuodelta 1922, ja tämän kuoron perillisiä me olemme. Kuoro harjoitteli Viljarannan ajan Pappilassa.

Kirkkokuoron toiminta Kiikalassa oli alkanut, mutta keskeytyi Viljarannan muuttaessa seitsemän Kiikala-vuoden jälkeen Mynämäelle. Kirkkokuoro oli ensimmäistä kertaa ilman johtajaa.

Jännittyneen odottelun ja kahden ensimmäisen Kiikalaan halunneen kanttoriehdokkaan esiintymisen jälkeen lähti Hellin Lehtiranta Kirjaksen hevosella hakemaan Salon rautatieasemalta Kiikalan kanttorinvaalissa kolmannelle vaalisijalle asetettua Himangan kanttori Leonard Leopold Leinoa, joka seuraavana sunnuntaina suoritettussa vaalissa ohitti turkulaiskanttori Albin Pohjavirran ja Muurlan kanttori Eino Norvan.

Leino tuli Kiikalaan vappuna 1928 ja aloitti yli kolmekymmentä vuotta kestäneen virkakautensa, ja näihin aikoihin alettiin kirjoittaa uutta lukua Kiikalan musiikki-

elämään. Tähän saakka hatarammin toiminut kuoro muuttui säännöllisesti kokoontuvaksi, ja harjoituspaikaksi saatiin samana vuonna valmistunut Kirkonkylän alakoulu, jossa kuoro harjoitteli seurakuntatalon valmistumiseen saakka.

Erityisesti 30-luvun alku oli Salon seudun kirkkomusiikin toiminnan aikaa. Lisäsyäyksen tähän antoivat "Salon seudun Bachiksi" nimitetyn Uskelan kanttori Rikhard Mäkisen aloitteesta 1931 järjestettävät ensimmäiset, kaksipäiväiset kirkkolaulujuhlat Uskelassa. Näihin juhliin oli lähdössä Kiikalan kirkkokuorokin, vaikka rahan puute on usein ollut kirkkokuorojen vaivana. Sitä yritettiin korjata kirkkokuoron ilmoituksella, joka luettiin saarnatuolista. Se toi myös esille silloisen kuoron nuorekkaan omatoimisuuden, tosin vähän vaikeaselkoisesti: "Kiikalan seurakunnan kirkkokuoro toimeenpanee hartaustilaisuuden Kiikalan kirkossa Uudenvuoden päivänä kello 10 epp. Ohjelmassa kuoron esityksiä, yksinlaulua, urkukappaleita ja hengellinen puhe. Kolehti kannetaan kirkkokuoron laulunuoottien hankkimista varten sekä matkakustannusten avustamiseksi niiden matkakustannusten peittämiseksi kun kuoron pitäisi kokonaisuudessaan ottaa osaa hengelliseen laulujuhlaan, joka pidetään Uskelassa ensi toukokuun lopussa."

Kirkkokuoro esiintyi usein myös kouluissa eri puolilla pitäjää. Yksi esimerkki vuodelta 1935: "Kiikalan kirkkokuoro pitää laulu- ja hartaustilaisuuden Kruusilan kansakoulussa ensi sunnuntaina tk. 17 päivänä kello 6.30 jpp. Ohjelmassa kuoro- ja yksinlaulua sekä pastori U. Suomisen puhe. Matkakustannusten peittämiseksi kannetaan kolmen markan oviraha."

Innostus kirkkokuorossa laulamiseen oli 30-luvun alussa suurimmillaan. Laulajamäärä kohosi viiteenkymmeneen, eikä kuoro esittänyt yksinomaan hengellistä musiikkia vaan tarpeen vaatiessa maallistakin, vaikkapa Johannislundin Lasitehtaan kesäjuhliilla, missä oli huomattu sama, minkä Aleksis Kiven kraatari Aapeli muinoin: "Yksi laulu vastaa kahta lukua."

Eivätkä kuoron innostusta estäneet hankalat harjoitusmatkat hevosilla, potkukelkoilla, polkupyörillä, suksilla tai kävellen.

Kirkkokuoron ja kanttorin innostus oli tässä vaiheessa tarttunut jo hallintoelimiinkin, koska kirkkoneuvosto käsitteli, josko ryhdytään hankkimaan uusia urkuja kirkkoon ja esitetään kustannukset. Hallintomiehet palasivat takaisin maan päälle, ja urut jäivät

hankkimatta, mutta kuoron toiminta jatkui. Se huipentui Kiikalassa pidettyihin Salon seudun toisiin kirkkolaulujuhliin, joissa jo aattoiltana oli musiikkiesityksiä, ja arkkipiispa Erkki Kailan sanaa kuulemassa yli kuusisataa henkilöä. Kirkkolaulujuhlat olivatkin kuorojen juhlahetkiä ja antoivat mittaamattoman paljon sisältöä elämänme-noon. Koko kevätkauden opeteltiin lauluja, joita jokainen kuoro jälkeenpäinkin esitti omissa kirkoissaan.

Vain kolmet kirkkolaulujuhlat ehdittiin pitää ennen talvisodan syttymistä. 28.12.1939 alkoi kuoron historian raskain aika, jolloin harventunut kirkkokuoro lauloi seitsemän ensimmäisen kaatuneen haudalla, ja sama toistui vielä usean kerran tämän jälkeen. Kaatuneiden joukossa oli useita kirkkokuorossa laulaneita.

Sodan seurauksista vähän toivuttuamme oli kirkkokuoron rivien kokoamisen aika, eikä kuoromme laulajamäärä enää koskaan palannut 30-luvun määrään. Myös kirkkolaulujuhlat herätettiin henkiin, ja kuorommekin matkasi juhliille Suomen vanhimman kirkkokuoron kotimaisemiin Kiskoon. Särkisalojuhlat 1990 olivat viimeiset, jonka jälkeen kirkkolaulujuhlat katsottiin siinä muodossa aikansa eläneiksi.

Kirkkokuoromme on esiintynyt pääasiassa seurakunnan järjestämässä tilaisuuksissa; näin on ollut koko kuoron toiminnan ajan. On esiinnytty kirkossa juhlapäivinä, pidetty konsertteja ja lauluiltoja yksin ja yhdessä toisten kuorojen kanssa, vierailtu laitoksissa ja oltu laulamassa seurakunnan apuna jo kolmen eri virsikirjan aikana. Samoin seurakunnan ja kirkkokuoron vieraina ovat esiintyneet Salon seudun kaikki kirkkokuorot useampaan kertaan. Kirkkolaulujuhlien isäntäseurakuntana Kiikala oli uudestaan 1975, jolloin avara kirkkomme pelasti kirkkolaulujuhlat raesateelta ottaen suojiinsa niin laulajat kuin yleisönkin.

Kuoromme järjestäytyi 1985 ja merkittiin yhdistysrekisteriin seuraavana vuonna. Kuoron ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Gunnar Vuorela, sihteeriksi Riitta Laiho. Nykyinen puheenjohtaja on Aimo Jauhanen, sihteeri Vuokko Lehtinen.

Yhdeksänkymmentävuotiaan kuoromme johdossa on ollut kymmenen vakinaista kanttoria. On tunnettu myös kuorotyön vaikeudet sen tähden, että kanttori puuttuu. Olenkin puhunut tässä kanttoreista lähes yhtä paljon kuin kuorosta, niin läheisesti ne kuuluvat yhteen. Onhan sanottu, että kanttori on se, joka luo kuoroon hengen.

Erityisesti tänään, kuoron juhlapäivänä, on paljon kuorolaisia, jotka ovat muistoissamme vaikka jo pois keskuudestamme, joiden halu julistaa sanaa musiikin välityksellä kesti usean kohdalla yli puoli vuosisataa, heidän joukossaan ainoa tänne haudattu kuoronjohtajakanttorimme.

Tänään juhlivasta kirkkokuorostamme oli kirjoitettua tietoa jäljellä niukasti, muistitietokin on vuosien aikana hävinnyt. Se vain tiedetään, että kirkkokuoro oli tullut monelle läheiseksi ja katsottu kuuluvan myös Kiikalan seurakuntaelämään. Heidän ansiokseen on luettava, että voitiin pitää tämä juhlatilaisuus.

Vaikkei kirkkokuoromme ole seutukunnan vanhimpia, ovat kuorolaiset ja kuoronjohtajat vaihtuneet useaan kertaan, ja jokainen sukupolvi on jättänyt tänne omat jälkensä.

Matti Sirenin historiikin
tietokoneelle muistiin kirjoittanut
Jouko Marjalaakso 9.12.2012